

Fra togspor til tursti

Før tok de toget til Kragerø her. Nå går Ingebjørg (90) og Ingjerd (79) tur i den nedlagte skinnegangen. Ny bruk av gamle togspor får flere ut på tur.

JAMMEN ER DET RART å tenke på at vi går i skinnegangen. Det var jo akkurat her toget til Kragerø gikk. Dit dro vi for å handle og kikke litt, minnes Ingebjørg Aakre.

– Ja, og for å gå til tannlegen, supplerer Ingjerd Eskilt. Samme reise tok ungene fra Neslandsvatn for å komme til den videregående skolen.

Kragerøbanen åpnet i 1927 og ble nedlagt i 1989. Siden har dette sporet ligget brakk – frem til i fjor. Da åpnet turveien på Neslandsvatn i Drangedal kommune. 600 meter lang, og lyssatt. Allerede i sommer fortsetter arbeidet med å forlenge den tilsvarende. Drømmen er en turvei på hele den nedlagte Kragerøbanen.

STOR GEVINST

Fylket har siden 2012 jobbet systematisk i en tverrfaglig gruppe for å nå målet: Hver kommune skal ha en universelt utformet turvei.

– Den skal være god turvei for alle – om du triller barnevogn, sitter i rullestol, bruker rullator, om du ikke er så sprek. Veien skal være bred nok, ha godt underlag og ikke være for bratt. Og den skal lages der mange folk bor. Da får man en vei som betyr mye for mange. Det blir tryggere i den lokale trafikken. Flere kan opprettholde god helse, det er et miljøtiltak – og det handler om likestilling. For vi mener alle skal kunne komme seg ut på tur der de bor, oppsummerer Roger Jensen.

GÅR PÅ SKINNER: Turen går som på skinner for Ingebjørg Aakre (t.v.) og Ingjerd Eskilt. De er glad det er blitt tursti i det gamle togsporet. (Foto: Fredrik Naumann/Felix Features)

MINNER OM HISTORIEN: Sigtru Nesland designet toget som pryder veggen. I samarbeid med elever ved skolen fikk hun malt en del av historien på veggen. Nesland er leder i Neslandsvatn vel. (Foto: Fredrik Naumann/Felix Features)

Han er seniorrådgiver i helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Telemark, og fastslår at nedlagte jernbanelinjer er et ypperlig utgangspunkt for universell utforming:

PERFEKT UTGANGSPUNKT

– Teknisk sett ligger det jo et veldig godt fundament her allerede: Laget for å tåle tog. Da går det fint med beintråkk. Det er veldig lite som skal til. Vekk med skinner og sviller, et topplag oppå pukken, og eventuelt asfalt. Da blir ikke meterprisen veldig høy. Og stigningen? Den er jo helt ypperlig. Vi er i en posisjon nå hvor vi kan lage et enormt flott fritidstilbud for helt nye målgrupper. Telemark er et kupert fylke, med mye fjell og daler. Det er lite flatland her. Men med turveier i togspor øker vi muligheten for mange flere mennesker.

Jensen trekker frem ytterligere en bonus:

– Jernbanen går gjerne litt utenfor allfarvei, på denne måten kan man komme ut i flott natur som ellers vil være mer utilgjengelig.

EFFEKTIVT SAMARBEID

Fylkesmannen, fylkeskommunen, veivesen, kommuner, turistforeninger og velforeninger har samarbeidet om turprosjektet. Og det gikk ikke lang tid fra Bane Nor hadde overlatt grunnen til kommunen, før ivrige hjelpere i Neslandsvatn kom på banen.

– Vi rullet vekk gjerdene, og bønder stilte med traktorer så vi fikk vekk sviller og skinner, hele lokalsamfunnet stilte opp, minnes Sigtru Nesland, leder i Neslandsvatn vel. Alt for å få veien klar så fort som mulig.

Og da den var ferdig, var folk snare til å ta den i bruk.

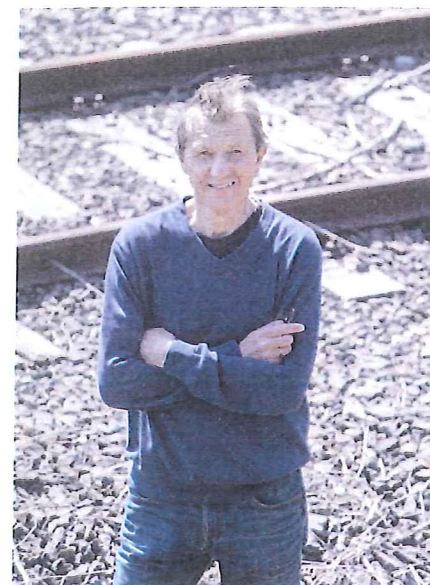
– Jeg kan nesten ikke huske at folk har vært så glade for

GIKK GRADENE: Knut Haugland gikk gradene. På dette bildet (hvor han står som nummer fire fra venstre på bakerste rekke) er han jernbane-ekspeditør. (Foto: Neslandsvatn historielag)

TRAVLE TIDER: På det meste var det femti personer på lønnslista på Neslandsvatn stasjon. (Foto: Neslandsvatn historielag)

SAMARBEID: Drangedal kommune var byggherre, trafikksikringsutvalget i Telemark fylke bidro gjennom «Aksjon skolevei», og Statens veivesen står nå for vedlikehold og brøyting av den nye turveien. Roger Jensen, seniorrådgiver i helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Telemark, forteller at det siden 2012 er jobbet systematisk med turvei-prosjektet i Telemark. (Foto: Fredrik Naumann/Felix Features)

– Teknisk sett ligger det jo et veldig godt fundament her allerede: Laget for å tåle tog. Da går det fint med beintråkk. Det er veldig lite som skal til.

noe som de er for denne veien, fastslår Sigtru.

Og enda bedre skal den bli. For kommunen og en landskapsarkitekt sysler med planer om steder å sette seg ned på langs veien.

– Det vil bety veldig mye. Her er det jo ikke som i byen hvor man kan sette seg på cafe og møte venner. Et sted å sette seg ned langs veien for å slå av en prat er også en veldig viktig faktor for folkehelsen, sier Sigtru Nesland.

MINNES HISTORIEN

Hvilestedene skal være inspirert av de gamle jernbanestoppestedene. Og en som vet mye om disse er Knut Haugland. 91-åringen som har vært ordfører i Drangedal, sittet på Fylkestinget, møtt som vara i Stortinget – og hatt størstedelen av sitt yrkesaktive liv på Neslandsvatn stasjon: 43 år i jernbanens tjeneste.

Haugland gikk gradene: Telegrafist, jernbaneekspeditør, jernbanefullmektig, stasjonsmester – og avdelingsleder. På det meste var det femti NSB-ansatte på lønnslista på Neslandsvatn stasjon, som var i drift døgnet rundt.

– Det var smie, verksted, malerverksted, vognvekt, og vi hadde blant annet egen elektromontør og en transformatorstasjon, minnes Haugland.

Postkontor og restaurant var det også plass til i stasjonen. Haugland – som holdt 1. mai appell i Drangedal sentrum i år – jobbet iherdig mot nedleggingen av Kragerøbanen da han var ordfører.

– Jeg var også inne på Stortinget for å få de til å forstå at Kragerøbanen var et viktig kollektivtilbud.

Det mener han fortsatt. Men når banen først ble lagt ned, er han fornøyd med etterbruken av sporene:

– Det er midt i blinken. Jeg synes det er veldig flott at styresmaktene har skjønnet at de gamle jernbanelinjene og traaseene bør brukes til noe. Det er godt med trafikksikre turveier.

YNDET STED

Og nettopp den benytter Ingebjørg Aakre seg av så ofte som mulig.

– Ja, hun er flinkere til å gå tur enn meg, ler Ingjerd.

Begge bor nå i lettstelte leiligheter på Neslandstunet, like bortenfor turveien.

– Før gikk jeg en annen tur, men der var det så mye trafikk, sier Ingebjørg.

– Ja, der var det ikke gildt å gå, supplerer Ingjerd.

Hvis været er godt, er 90-åringen ute på tur tre ganger i uken. Sykling sluttet hun med da hun var rundt 85.

– For tenk om jeg skulle være så uheldig å kullkjøre og bryte et bein. Jeg har i grunnen alltid vært glad i å røre på meg, og føler jeg har veldig godt av å gå en tur. Jeg går så langt denne veien går, bort til Oterbekken. Så ja, det blir da noen skritt. Det er viktig å komme seg ut, ikke sitte inne og stivne til, påpeker Ingebjørg.

Ingjerd legger til: – Ja, man har lett for å stivne til hvis en sitter for mye, så det må en jo ikke.

– Nettopp, sier turvenninnen Ingebjørg Aakre, og fortsetter:

– Jeg får så god samvittighet når jeg har vært ute en tur. Da er jeg så fornøyd med meg sjøl, sier 90-åringen, som helst ikke vil oppgi alder.

– Nei, for jeg vil ikke være ved det, at jeg blir gammel, ler hun.

– Men man er jo ikke eldre enn man føler seg.